

DOCENTEN INDOCTRINEREN STUDENTEN

Wantrouwen studenten richting docenten en lesmateriaal

Aanleiding

Docent Joël geeft burgerschapsonderwijs op een school in de Randstad. In de lessen besteedt hij aandacht aan verschillende onderwerpen. Ook thema's die gevoelig liggen, zoals slavernijverleden, de Holocaust of de multiculturele samenleving. Joël vindt het belangrijk om de mbo-studenten te leren dat alles bespreekbaar is en ziet het als zijn taak om daarin te begeleiden.

Waar speelt de casus zich af?

De casus speelt zich voornamelijk af binnen het voortgezet onderwijs, middelbaar onderwijs en hoger onderwijs.

Hoe leer je jouw studenten om goed in gesprek te gaan met hun toekomstige leerlijnen? Hoe ga je daarbij zélf goed met je studenten in gesprek over verkeerde informatie?

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van studenten getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Hieronder een voorbeeld hoe je dit kunt aanpakken:

Fase 1 **Word gesprekspartner** >

Fase 2 **Faciliteer de dialoog** >

Fase 3 **Vat samen en blik terug** >

Situatie

Om studenten te betrekken bij de lessen, maakt Joël regelmatig gebruik van werkvormen waarbij de studenten aan zet zijn. Vandaag staat er een debat op het programma. De studenten hebben zich moeten voorbereiden. Er worden drie verschillende stellingen behandeld en de studenten weten vooraf niet of ze argumenten voor of tegen de stelling moeten verdedigen. Op die manier leren de studenten om een casus van verschillende kanten te benaderen en zich te verplaatsen in een ander.

De studenten komen binnen en de eerste stelling verschijnt op het digibord. De docent maakt een indeling voor het debat. Ondanks licht protest gaan de studenten al snel op de plek zitten die hen is aangewezen. Het debat begint. Er wordt naar elkaar geluisterd, maar de studenten vinden het zichtbaar lastig om in te gaan op de argumenten van een tegenstander. De docent geeft feedback en laat weten dat ze bij de tweede stelling moeten proberen wat meer op elkaar te reageren en de argumenten te onderbouwen met bronnen.

De tweede stelling verschijnt op het digibord: 'Om landen veilig te houden, zijn grenzen nodig'. De eerste argumenten voor de stelling worden gegeven, maar al snel slaat de sfeer om. De studenten verwijten elkaar te fanatiek te zijn en vergelijken elkaar met politieke leiders zoals Wilders en Baudet. De docent sust het en probeert de aandacht terug te brengen naar de stelling. Dan staat er een student genaamd Jeffrey op die nog niet heeft gesproken, deze houdt kalm een betoog over de onrechtmatige onteigening van landen. Jeffrey stelt dat het Westen te veel macht heeft over andere landen en noemt allerlei onduidelijke bronnen.

De andere studenten zijn onder de indruk en stellen vragen. Jeffrey vraagt de docent of hij een video mag laten zien. Joël twijfelt, maar wil hem wel de kans geven om zijn voorbereide werk te tonen. Jeffrey laat een video zien waarin wordt beargumenteerd dat de NOS nepnieuws verspreidt. Joël wil het afknippen, maar hierdoor escaleert de situatie. Andere studenten zien dit als een bevestiging van de boodschap die zojuist is getoond. "Waarom mogen wij dit niet zien, meneer? Omdat het de waarheid is?" en "U komt altijd met video's en teksten die positief zijn over onze overheid, maar mogen we dan niet kritisch zijn?".

Na de les probeert de docent met Jeffrey te praten, maar die is niet geïnteresseerd. Jeffrey deelt vervolgens in de groepschat van de klas een link waarin wordt gesteld dat docenten vaak links stemmen en studenten indoctrineren. Wanneer een paar dagen later het meldpunt van Forum voor Democratie wordt geopend om 'indoctrinerende docenten' te melden, delen zoveel mogelijk studenten dit bericht. De boodschap is dat docent Joël zijn mening oplegt en dus door zoveel mogelijk mensen gemeld moet worden.

Hoe beïnvloedt desinformatie de kwaliteit van het werk en professionaliteit van de beroepsgroepen die te maken krijgen met deze casus?

Doordat docenten vaak niet goed weten hoe ze moeten omgaan met des- en misinformatie, wordt het niet of nauwelijks besproken. Het bespreekbaar maken van het thema kan bovendien zorgen voor escalatie. Er wordt getwijfeld aan de professionaliteit van de docenten, waardoor studenten bepaalde stof niet goed tot zich krijgen. Het wantrouwen van studenten richting docenten kan schooluitval in de hand werken.

Welke vragen/probleemstellingen komen naar voren in deze casus?

- Op welke manier kunnen docenten aandacht besteden aan des- en misinformatie? Oftewel, wat hebben docenten nodig om desinformatie bespreekbaar te maken?
- Hoe kunnen docenten kritisch zijn op bronnen, zonder afbreuk te doen aan de mening van leerlingen en studenten?

Hoe ga je zélf goed met je leerlingen in gesprek over verkeerde informatie?¹

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van studenten getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

¹Onderstaande aanbevelingen komen uit de methode "Dialoog als Burgerschapsinstrument" van [Diversio](#). Bekijk [hier](#) de volledige methodiek en [hier](#) informatie over de bijbehorende docententraining. Voor meer informatie over hoe je als docent om kunt gaan met desinformatie en polarisatie in het klaslokaal verwijzen we je graag naar de training [Dialoog in tijden van desinformatie](#) van Diversio & [Beeld en Geluid](#).

Ontken het wereldbeeld van je leerlingen niet

- **Herhaal** in je eigen woorden wat er is gezegd.
- **Vraag** of je dat goed begrepen hebt
- **Reageer**: - Als het gesprek wel verder vervolg kan krijgen, vraag om toelichting: "Kun je dit uitleggen?"
- Vraag om informatiebronnen: "Waar heb je dit gehoord, gezien of gelezen?"

Houd het gesprek open

→ **Tip:** Betrek de hele klas bij het gesprek door een persoonlijk voorzetje te geven.

Bevraag leerlingen actief

Je kunt denken aan vragen als: "Hoe denk je hierover?", "Leg uit?", "Denken andere leerlingen hier anders over?", "Ben je hier zelf wel eens mee in aanraking gekomen?"

Probeer een antwoord te krijgen op de vraag:
Waarom raakt deze kwestie je leerlingen (niet)?

Besef vanuit een pedagogisch standpunt dat leerlingen zich in een ontwikkelfase bevinden.

Naar fase 2 & 3

< Terug naar eerste pagina

Fase 2

Faciliteer de dialoog

Leg de focus op de meningen en ideeën van je leerlingen, betrek de hele klas bij het gesprek en geef ze de kans om elkaar te corrigeren of aan te vullen

Je kunt denken aan vragen als: “Denkt iemand hier anders over?”, “Kan iemand zich voorstellen dat iemand hier totaal anders over denkt?”, “Ken je andere opvattingen om je heen?”, “Of uit de politiek, de krant, of van tv of internet?”

→ **Tip:** Ga waar nodig op positieve wijze de confrontatie aan

“Is dit hetzelfde als...?”, “Hoe verhoudt zich dit tot de vrijheid van...?”, “Wat zou het voor gevolgen hebben als iedereen/niemand zo zou denken?”

- Let erop of het gesprek door één of meer leerlingen wordt gedomineerd.
- Gebruik botsingen om leerlingen iets bij te brengen en te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Fase 3

Vat samen en blik terug

Zorg dat er altijd ruimte is om het gesprek positief af te sluiten, en benoem dat verschillende perspectieven en opvattingen naast elkaar bestaan.

- Let er bij de afronding van het gesprek op of er leerlingen zijn die zich buitenspel gezet voelen.
- Bedank de klas voor openheid en inbreng.
- Reflecteer na afloop zelf op het gesprek: moeten je leerlingen stoom afblazen of is er iets meer aan de hand? Vertaal zorgen en structurele vragen van je leerlingen en bespreek deze met collega's. Bedenk daarnaast ook over hoe en wanneer dit gesprek vervolg kan krijgen.

[< Terug naar eerste pagina](#)

Netwerk
Mediawijsheid

wikiwijs

Kennisnet

MBO MEDIAWIJS.NL

BEELD EN GELUID

Deze casus is gebaseerd op praktijkvoorbeelden. Voor deze casus zijn interviews gehouden met docenten uit het mbo. Voor meer lesmateriaal, professionaliseringsmateriaal en andere praktijkvoorbeelden over desinformatie ga naar [wikiwijs.nl/desinformatie](https://www.wikiwijs.nl/desinformatie).